

nrg

צייר לי זוועה: ראיון עם ארי פולמן

ארי פולמן, מאמין קטן בפסיכותרפיה, חזר עם מצלמה לחבריו מגולני, שהצליחו כמוהו לא לראות ולא לשמוע את הפלנגות טובחים להם מתחת לאף את הפלסטינים בסברה ושתילה, ועשה מזה סרט בלהות מצויר. "ואלס עם באשיר": פנטזיה של וולט דיסני פוגשת את אפוקליפסה עכשיו. ראיון

רוגל אלפר, סופשבוע | 8/08 8/6/2008

נדרשו לארי פולמן בערך עשר דקות של היכרות, לפני 15 שנה במערכת עיתון "העיר", כדי לקבוע בחגיגות שאני פסיכופת גמור, ומהנימה שבה הכריז על האבחון היה ברור למעלה מכל ספק שמדובר מבחינתו במחמאה מהדרגה הגבוהה ביותר.

ואלס עם באשיר יחצ

בפולמנית, פסיכופת זה הכי שפוי שיש, כי המציאות אבסורדית לחלוטין. וזה האבסורד הקיומי הזה שמזוקק ומומחש באמצעים אמנותיים מטלטלים ומבריקים בסרטו המצויר החדש "ואלס עם באשיר", שבו הוא מתחקה, כבלש, אחר זיכרונותיו החמקניים ממלחמת לבנון הראשונה.

הגרטיב בנוי מסדרת מפגשים שלו עם האנשים שלחמו שם לצדו. שלב אחר שלב נחשפים הצופים המרותקים לפלאשבקים מהמלחמה, שבה פולמן ועמיתיו לא הבינו מה הם עושים, במי הם

נלחמים, ולמה. זו כרוניקה של מחסניות מתרוקנות ללא תכלית וחיים שנגדעים ברגע, כשכדור מפלח במקרה דווקא את העורק הראשי של האדם שעומד לצדך בנגמ"ש, ולא אותך. מלחמה מטומטמת. היא תמיד מטומטמת מנקודת מבטו של חייל פשוט שמציית לפקודות חסרות פשר.

באחת הסצנות הבולטות בסרט מתבקש הגולנצ'יק בן ה-19 ארי פולמן להעמיס על הנגמ"ש פצועים והרוגים ולפנותם. "לאן?" הוא שואל. "לאור הגדול", משיב המפקד.

עוד תעלומה. "סע לאור הגדול", מורה המפקד בסמכותיות ריקנית, פוזה חלולה של שליטה במצב. ופולמן מעמיס את המטען האנושי שלו ונוסע לחפש את האור הגדול. בדרך הוא יורה כמו משוגע, בטרנס של דחף הישרדותי אוטומטי, לעבר הפרדסים בצדי הדרך.

"על מה אתה יורה", שואל החייל שלו. "זה לא משנה", מסביר לו פולמן, כי אין לו מושג על מה הוא יורה, העיקר לירות, וכולם יורים, יורים סתם, יורים בטירוף, יורים כי זה מה שעושים במלחמה. לבסוף הם מגיעים ל"אור הגדול", משטח מואר בזרקורים ואורות מסוקים, ופורקים את ההרוגים והפצועים, ששוכבים שם על הארץ באלונקות, בשורה, והלב מתקומם על הבזבז הנורא של חיים צעירים.

יש היגיון פולמני בכך שהוא נפצע דווקא לפני המלחמה, באירוע שלא כלול בסרט, אך מלמד לא פחות על טיב חווייתו הצבאית. חיילים שלו שיחקו כדורגל עם נפל של טיל לאו. כבר מצחיק. ההמשך הוא "פציעה הכי מפגרת ולא הרואית", לדבריו.

אמו טענה שרסיסים קפצו ממצחו כשחיך. "זאת ממש סצנה מהסרט 'מ.א.ש'", הוא מסביר

בהנאה מסוימת. כי המציאות הפסיכופתית היא המוזה שלו. היא מושיבה אותו לכתוב תסריטים. ולכתוב תסריטים זה הדבר שארי עושה הכי טוב.

את התסריט של "ואלס עם באשיר" הוא כתב תוך שבוע, ששן הכתיבה המהיר בחייו, בבקתה למרגלות הר מירון, שם הסתגר עם מצרכים שקנה בדרך בצפת. הגאונות המאוד מסוימת של ארי- והצפייה ב"ואלס עם באשיר" תאשש את הקביעה הזו, כי זה יוצר שהתנופה הסיפורית שלו כה עוצמתית, שבמיטבה היא פשוט מדביקה אנשים לכיסאותיהם וגוזרת עליהם אלם מהופנט- היא יכולת לעררב בין מציאות לבדיון באורח כה טבעי וחסר מאמץ.

זה לא שהבדיון מתחזה למציאות, וגם לא להפך. הם נמסכים זה בזו ובתהליך אלכימי הופכים למשהו חדש לגמרי, מקשה סיפורית אחת, מציאותית והזייתית באותה המידה. השיקול הוא תסריטאי. הכל משרת את הסיפור, את העולם שהוא בורא, את המסרים שהוא מבקש להעביר.

ארי הוא לפני הכל מספר סיפורים. זה לא שהוא לא מכיר בהבדל בין מציאות לבדיון, אלא שהוא ממאן לציית לו, כי זה מסרס לו את האמנות. המיאון הזה לא תמיד עבד לטובתו, אבל באנימציה המרהיבה של "ואלס עם באשיר", הוא מצא סוף סוף את המדיום שמאפשר לו את החופש המוחלט, משוחרר מכבלים ז'אנריים נוקדניים, שלו תמיד ערג.

אין טעם להתקצרצץ בסוגיה אם מדובר בסרט תעודה מצויר, שהרי מתוך תשע הדמויות בסרט שתיים מומצאות, או למצער מבוססות באופן רופף על אנשים אמיתיים, ומדובבות על ידי שחקנים. לפי הגדרות קשיחות, אי אפשר בכלל לתייך את הסרט. הוא לא דוקו טהור, ובוודאי לא סרט בדיוני. הוא פיצ'ר על מלחמת לבנון הראשונה, והוא סרט גדול, מטלטל בחזונו האסתטי ובמקוריותו, יצירה מהליגה של "בית מטבחים 5" של קורט וונגוט, "מלכוד 22" של ג'וזף הלר ו"מ.א.ש" של אלטמן- שלוש נקודות התייחסות נכבדות שארי ער להן במודע, ושכמו "ואלס עם באשיר" באות לחשוף את האיוולת של המלחמה באשר היא, בהתבסס על זיכרונותיו וחוויותיו של חייל מן השורה.

איפה היו כל הסיפורים

ארי כבר בן 45. נשוי למפיקה ענת אסולין ואבא לשלושה ילדים קטנים- ליכים בן החמש, מורי בן השלוש וליבי בת השנה. הוא גדל בחיפה, בן זקונים לאב מנוח שהיה פרופסור לכימיה פיזיקלית בטכניון ולאמא רופאת עיניים, בת 85, שנסעה עימו לפסטיבל קאן.

יש לו שתי אחיות גדולות ואת רוב ילדותו העביר לבד עם הוריו בבית, כולל שנתיים מעצבות בגיל ההתבגרות בלונדון ובבריסטול. לקח לו זמן להגיע לאנימציה. לקח לו זמן להתביית על מלחמת לבנון הראשונה כנושא. הוא היה עתיר הישגים גם לפני "ואלס עם באשיר", אבל אח כ ריו שום דבר שקשור לארי כבר לא יהיה כפי שהיה. הסרט הזה מוציא לו שם כיוצר קולנוע וטלוויזיה עצמאי בולט בקנה מידה עולמי. החלה תקופת השיא בקריירה שלו.

ואלס עם באשיר איור דוד פולונסקי

בראיון עם צאת סרטך הקודם, "מייד אין איזראל", ב-2001, אמרת שאין לך שום כוונה לעשות סרט על מלחמת לבנון. אמרת-שהאחים ברבש יעשו סרטים על מלחמות. מה קרה? "עשיתי צבא ארבע שנים, הייתי קצין בגולני, תרשום, זה בשביל הטוקבקיסטים, גם נפצעתי. אחרי זה למדתי קולנוע ועשו אותי תסריטאי בהג"א במילואים. הייתי מקבל טלפונים, 'תכין תסריט למחר בבוקר על מסיכות אב"כ'. בגיל 40 התקשרתי לצה"ל, אמרתי להם- יבש המאגר, אני רוצה הביתה. רוצה בכבוד. בלי מכתבים

מפסיכיאטרים. אמרו לי, 'אין בעיה, תלך לפסיכולוג, ספר מה עשית בצבא'. וככה התחלתי להתייצב כל יום חמישי בתל השומר, שמונה פגישות, סיפרתי לפסיכולוגית את כל הסיפור שלי. וזה הדברים אותי שזו היתה הפעם הראשונה שהתיישבתי וסיפרתי הכל. גיליתי שאף פעם לא התמודדתי עם העבר. והבנתי שגם אחרים לא.

"הוצאתי תחקיר. פרסמנו באנרים באינטרנט, חיפשנו סיפורים על שלושת החודשים הראשונים של המלחמה. קיבלנו מאות פניות. התברר שאנשים רק חינו שישאלו אותם מה סיפור המלחמה שלהם. הרגשתי שהסיפור שלי מינורי. אבל הסיפור שלי הוא הסיפור של איפה היו כל הסיפורים האלה. ואז כתבתי תסריט בשבוע בבקתה בהר מירון. תוך שלושה שבועות צילמנו את כל התסריט באולפן. צילמנו ראיונות וסט-אפים כמו בסרט. מה שיכולנו להמחזיז - המחזנו. במקום לצלם חיילים עומדים בנגמ"ש ויורים מתת מקלע, נעמדנו על כיסאות ועשינו כאילו.

"יצא סרט וידאו של 90 דקות, שאותו ערכנו במשך חצי שנה, עם העורכת המצוינת שלי, נילי פלר. לא ציירנו על הווידאו- חס וחלילה, האנימטורים שלי יחתכו ורידים אם אנשים יחשבו שהם כולה ציירו על וידאו, זה נחות - אלא ציירנו את הווידאו מחדש, שזה פי אלף יותר קשה. לכן זה לקח כל כך הרבה שנים. ארבע שנים בסך הכל, מתוכן שלוש שנים עבדנו על האנימציה.

בהתחלה עשינו סטורי-בורדים, הזזנו את הפריימים בצורה מאוד בסיסית. הגרסה הגולמית הזאת נקראת אנימטיק. עם האנימטיק נסעתי והקרנתי לשותפים בצרפת ובגרמניה. רציתי למזער טעויות ולדעת שהסרט מחזיק דרמטית. לא היה מרחב תמרון כלכלי לטעויות. ואז עברנו לעשות את הסרט פרופר, כמו שהוא נראה עכשיו על המסך".

הסיפור של "ואלס עם באשיר" הוא גם סיפור מעורר השראה של הגשמת חלום. רק שבשביל החלום הקולנועי הזה נדרש פולמן למצוא מקורות מימון, משימה ששיגרה אותו למסע חוצה יבשות-ארוך, סיזיפי ומלא מהמורות. רוב האנשים היו נושרים בדרך. לו אפילו לא היו ספקות.

איך גייסת כסף?

"למזלי אני מנותק מחרדות כלכליות. זה לא בסיסטם שלי. כל פעם שהיינו גומרים 20 דקות של סרט הייתי נוסע לערוץ 8 ולקרן החדשה בארץ, לארטה פראנס בפריז, לקרן הגרמנית ולקרן פרטית באמריקה שתומכת בדוקו-אינדי, ואומר שאני צריך עוד כסף. לפעמים הייתי נואש לכסף. הייתי צריך לשלם משכורות לצוות שלי ולא העליתי על הדעת לא לשלם. חברת הוט הצילה אותי ברגע קריטי.

"בתהליך הזה למדתי משהו על אנשים עשירים. פגשתי שלושה-ארבעה מקרים של אנשים עשירים שהייתי צריך מהם חמישית מהתקציב תמורת אחוזים, זכויות. ואז גיליתי שעשירים לא מאמינים בשותפות, הם מאמינים רק בערך של בעלות. הם לא מבינים שותפות. לכן התעסקתי עם קרנות ועם ערוצי שידור. היו עשירים שהיו מוכנים לשים הרבה יותר כסף ממה שביקשתי, בתמורה לבעלות. וסירבתי.

וכאמור, היו מקרים שבהם באמת הייתי נואש לכסף. כשהיו לי רק שלוש דקות ראשונות של הסרט, הסצנה בטרמינל בביירות, נסעתי לפסטיבל הדוקו בטורונטו. הקרנתי את מה שהיה לי לנציגי 40 קרנות ותחנות מכל העולם. 38 מתוך ה-40 קמו ואמרו- זה נורא יפה אבל למה זה צריך להיות מצויר? רק ארטה פראנס אמרו נלך על זה, נראה מגניב. להם לא היה אכפת שהדוקו מצויר".

והכסף שגייסת הספיק?

"לא. לקחתי הלוואות של מיליון שקל. ולא היה לילה אחד שנדדה שנותי. לרגע אחד לא היה לי ספק שהסרט ייגמר לטובה. הייתי מוקף חבורה נדירה של מאירים ואנימטורים מוכשרים באופן בלתי רגיל: דוד פולונסקי הגאון, המעצב הראשי, שאיר במו ידיו איזה 70 אחוז מהסרט, והיה כל כך מתוסכל לפעמים מזה שהוא צריך לצייר את התסריט שלי, כמו שאני הייתי מתוסכל שאני לא יודע לצייר. ויוני גודמן, במאי האנימציה, שהוא איש נדיר בכל קנה מידה ומוכשר ברמות מטורפות. וגם כל הצוות הנהדר שעבד איתם.

"הקמתי סטודיו לאנימציה באיזו כניסה אחורית של וילה בתל ברוך. באנימציה ההשלכות של פיגור בלוחות זמנים קטסטרופליות מבחינה כלכלית. תכננו קצב של שש דקות בחודש. גילינו שאנחנו עושים רק ארבע דקות בחודש. זה חצי מיליון שקל. ואין מה לעשות. צריך פשוט לגייס עוד כסף כל הזמן. אז כל 20 דקות הייתי נוסע להביא כסף. זה סרט בשני מיליון דולר, שזה זול

בטירוף אבל תכננתי לגמור ב-700 אלף דולר. והעסקתי אנשים שנת תיים וחצי במשכורות מכובדות".

נהפכת בעצם למפיק אינדי?

"נהפכתי למפיק אינדי. הפכתי לאולפן קטן. שמע, ב-2004 אבא שלי גסס מסרטן. הייתי מאוד קרוב אליו. ובאותם ימים ענת, אני והילדים היינו בהפלגה ביוון, ונקלענו לסערה דרגה שמונה, מטורפת, רוח של 40 קשר, וענת נזכרה שהיא בת של רב והתחילה להתפלל. וכשבאנו לבקר את אבא שלי הוא אמר לענת, 'תבטיחי לי שלעולם לא תצאי איתו לים בלי עוד סקיפר, בגיר אחראי, כי הוא איש חסר פחד'. ולי הוא אמר, 'אני רוצה שתבטיחי לי שלא תמשכן את הדירה שקנינו לך בתל אביב כדי לעשות סרט'. וחצי שנה אחרי שהוא נפטר זה בדיוק מה שעשיתי.

"ב-86 הייתי עם רני (בלייר, במאי "שבתות וחגים" ו"פרשת השבוע", חברו הטוב ביותר של ארי-ר.א) בקולנוע לימור באלנבי. ראינו את 'זרים' של ג'רמוש וכשיצאנו הלכנו בגשם דוממים, ואמרנו- זהו, הכל אפשרי, זה לא עניין של כסף, הוא עשה את זה במאה אלף דולר. עברו 22 שנה. ומי עושה היום סרטי אינדי? ג'רמוש. היום במאים רוצים שיגלו אותם וייקחו אותם לאולפנים, לא רוצים להיות עצמאיים, באים לסאנדנס עם הסוכן שלהם".

פסיכותרפיה זה אוננות

"ואלס עם באשיר" הוא סרט שאומר שמלחמת לבנון הראשונה היתה טמטום ושצה"ל במלחמה הזו היה צבא מטומטם. אפילו מעשה של גבורה, כשחייל מרים מ"ג ויורה לכל עבר שעה שהוא מרקד בין הכדורים השורקים למרגלות כרזות ענק של דיוקן באשיר ג'ומייל המת, בצומת שמטווה על ידי לוחמי מי שזה לא יהיה שצה"ל נלחם בו שם - אפילו המעשה הזה מתפרש בסרט כפעולה אובדנית חסרת שחר, ומכונה באירוניה הוואלס עם באשיר, עוד אקט של אבסורד.

זהה לכאורה סרט שמציג מרדף של ארי אחרי זיכרון מודחק: בנם של ניצולי השואה שנהג במובן מסוים כנאצי כששיתף פעולה באופן עקיף וסביל עם הטבח בסברה ושתילה. ארי כמובן מתקומם כנגד הפרשנות הפסיכולוגיסטית הזו, שמושמעת בסרט על ידי חברו הטוב, הבמאי והתסריטאי אורי סיון.

וידאו: טריילר וואלס עם באשיר תרבות

דווקא אתה עשית סרט שהשורה התחתונה שלו היא חשיפת זיכרון שהודחק על ידי מנגנון של רגשות אשם?

"זה לא נכון! פסיכותרפיה זה כת. כת דתית. ואני אומר את זה בתור מי שהלך פעמיים לסשנים ארוכים, ברגעי משבר בחיים. כמות התהליכים שאתה עובר עם עצמך בתקופת משבר היא פי מיליארד ממה שאפשר לדחוס לשעת טיפול. זה אקמול לסרטן. אני מאמין בתרפיה דינמית. בשבילי זה לעשות סרטים. בשבילך לכתוב פרק ב'פרשת השבוע' זה שווה 20 פגישות עם שרינק, כי אתה עסוק בלפענח דמויות שמייצגות אותך. אם אתה אדם מאמין, יכול להיות שייצא לך משהו טוב מהדת של הפסיכותרפיה. אני איבדתי כל אמון בכת. אתה עושה שם תהליכים

פסיכיים. זו אוננות. בסרטים אתה סוגר מעגלים בחיים שלך.

"והסרט לא מדבר על אשמה אלא על זיכרון, לאן הוא הולך כשמדחיקים אותו. אורי הוא חבר שלי והוא רואה את העולם ברמה פסיכותרפית. הסרט לא עוסק בשאלה למה אני הדחקתי את הטבח. הוא עוסק בכרונולוגיה של הטבח. בדינמיקה של רצח עם. כמה אנשים מסביב ידעו, מה הם ידעו, כמה זמן לקח להם להבין. בני אדם כמונו, טבח זה לא משהו שנמצא במסגרת האפשרויות שלהם. אתה לא מעלה על דעתך ששוחטים אנשים במשך שלושה ימים. אתה לא מחבר את הפרטים.

"ראיתי סרט בלגי על הטבח בסברה ושתיילה, עדויות של חמישה פלנגיסטים. הם מתארים את הזוועות בנימה הכי יבשה. הם בצלליות, צלליות מדברות 90 דקות. זה נשמע לך לא מהעולם הזה. אתה פחות ופחות יכול להאמין למה שאתה שומע. אני לגמרי מאמין למי שאמרו שהם לא העלו על הדעת שהטבח הזה מתרחש. קשה לי להגיד לך למה הדחקתי. החיים לא כל כך פשוטים כמו הפסיכותרפיה. לא לכל דבר יש הסבר בילדות שלך. וגם לא מדובר באמנזיה. היו לי חורים בזיכרון כתוצאה מהזמן שחלף ומהדחקה.

"אני חי בחברה מצומצמת שכולה אנשים שיוצרים טלוויזיה וקולנוע. אשתי ענת, רני בלייר, אורי סיון, מנשה נוי, חברי ילדות שלי כותבים את החוזים של כל הסרטים. זאת משפחה מאוד גדולה. בחיים לא דיברתי עם רני על הדברים האלה, מה עשינו במלחמה, למרות האינטימיות בינינו. זה משהו בעבר שלא קשור אלינו. יותר נוח לדבר על סרטים של ג'רמוש ועל ילדים ואהבה, מונוגמיה וזוגיות, כל הנושאים שאנחנו עוסקים בהם בסדר ה'פרשת השבוע', וכשאנחנו כותבים אותה אנחנו מעבירים בינינו 50 אס.אם.אסים ביום. אז ברור שיש הדחקה. אלה מאורעות שמטבע הדברים אתה בוחר לא להתמודד איתם. אבל באמת, הסיפור שלי מינורי לחלוטין. אני בן אדם בר מזל. כמות הסיפורים הקיצוניים שנת תקלנו בהם היתה מדהימה".

תן דוגמה לסיפור שלא נכנס לסרט.

"פגשנו אבא לארבעה מהקריות שחי לבד במלון נטוש בבירות וצלף באנשים וניהל רומן עם אומנת מצרייה שהושארה מאחור על ידי משפחה נוצרית עשירה. הוא היה לוגם בקבוק וויסקי ליום. זאת היתה המלחמה שלו".

ואיך הרגשת במלחמת לבנון השנייה?

"לא האמנתי שאני רואה את זה. חיילים ממשיכים למות שם ואתה יודע איך זה ייגמר. אני אחרי שבוע לקחתי את המשפחה ונסענו לכרתים. לא ראיתי יותר חדשות. לא יכולתי לראות. בן אדם ששולח ילדים בני 19 למות בכפר בלבנון, אני לא מבין איך הוא יכול לחיות עם עצמו, יש לו משהו מעוות במבנה המוסת רי שלו. אחר כך מתפללים שהוא לקח מעטפה עם כסף. וואו! זה כלום לעומת לשלוח אנשים למות. וזו לא מלחמת יום כיפור. זו לא מלחמת קיום. זאת החלטה לא נורמלית.

"הספר שעליו מבוסס הסרט 'בופור' הוא ספר טוב, 'אם יש גן עדן'. בני מחזור שלי כבשו את הבופור. נדהמתי שזה מתרחש 18 שנה אחרי שהמחזור שלי מת שם. ישבו שם 18 שנה. והם אכלו פי מאה יותר חרא מאיתנו. ואתה יודע מה הבעיה בסרט 'בופור'? במאים שלא היו במלחמה נהנים מהזהר שבדבר. כשנער בן 15 רואה את זה הוא אומר לעצמו, הם קולים, החיילים האלה.

מלחמה זה זוועה, אבל אלה גברים. זאת הבעיה ב'בופור'. יש שם גלורי. הייתי נער כזה. וככל שהבמאי יותר מוצלח, ויוסף סידר מוצלח, זה מחטיא את המטרה של סרט אנטי מלחמתי. התקווה עם סרט אנימציה היא שיבואו הרבה טינאייג'רים ויבינו מה זאת באמת מלחמה, ויהפכו לנערים יותר מפותחים ממה שאני הייתי. את כל הזעם שלי על מלחמת לבנון השנייה שפכתי על הדמות של מיכאל מושנוב ב'פרשת השבוע' (פולמן הוא התסריטאי הראשי של הסדרה) שעשה מה שלא יכולתי לעשות, וערק. סירב פקודה. סירב לאיוולת".

מהסרט בכלל לא ברור אם היית בחור מספיק מפותח בשביל להרגיש שם פחד, בלבנון.

"אני זוכר רק אלמנט אחד של פחד במלחמה. יושב בנגמ"ש על החוף וטילים נופלים בים. ולא היה לאן לברוח. ואני מסתכל לתוך הנגמ"ש ורואה אנשים קוראים פרקי תהילים. היה להם לאן לנתב את הפחד, קינאתי בהם. כבר אחרי שש שעות בלבנון הבנתי שאין לזה שום תכלית. לא עניין אותי כלום חוץ מלצאת משם בלי פגע ובלי לפגוע באף אחד. ואני בטוח שעמדתי בזה. רוב החיילים היו כאלה. בלי שום גלורי".

הזיות על השטיח האדום

את ארי הכרתי ב"העיר", באמצע שנות ה-90, בוגר המחזור המכונה "המיתולוגי" בחוג לקולנוע וטלוויזיה באוניברסיטת תל אביב, שממנו יצאו גם רני בלייר, אורי סיון, חגי לוי, איתן פוקס, מנשה נוי ושי אביבי.

הוא כבר זכה להכרה על "שאנן שיא", סרט התעודה על מלחמת המפרץ הראשונה, שאותו ביים עם אורי סיון, וההכרה הזו הלכה ותפחה אחרי סרטם המשותף השני, "קלרה הקדושה", שקטף את האוסקר הישראלי.

ב"העיר" הוא היה עורך הספורט ועורך המגזין וכתב נערץ, הכוכב הבלתי מעורער של העיתון, שפרסם כתבות שעליהן אמרו הבריות שהן כל כך טובות שפשוט לא ייתכן שהכל אמיתי לגמרי, ולא הבינו שבעולם שלו זה פשוט לא חשוב, וכעת משמצא את הנישה שלו באנימציה זה גם לא רלוונטי.

אחרי שפרש מ"העיר" ב-99 באקורדים צורמים, עוד עיתונאי מבריק שבקבוצת "הארץ" לא יכלו להכיל את כישוריו, לא שב לעיתונות. "תמיד הם עושים לך טובה שהם נותנים לך במה לכתוב", הוא מסביר, "ולא רציתי להיות חלק מזה".

במקום זה יצר עם חברו רני בלייר את הסדרה "שבתות וחגים", ביים את הפיצ'ר השני שלו "מייד אין איזרל" (הפעם בלי סיון), ועשה כתבות ל"עובדה" וסדרת תעודה ל"קשת" עם עינת פישבין, "העין השלישית". ב-2004 הגיע למפגש הראשון שלו עם אנימציה, בסדרה הדוקומנטרית "החומר שממנו עשויה האהבה". המפגש הזה הוביל ל"ואלס עם באשיר". והסרט הזה הוביל אותו לפני שלושה שבועות לשטיח האדום בקאן.

גם על קאן, כמו על מלחמה, אמרת לי שזה לא קשור למציאות שלנו.

"מלחמה היא דבר כל כך הזוי, אין לה שום קשר למציאות כמו שהיא נראית כשאתה יושב איתי פה ביפו. והדבר הכי יפה בקאן זה דווקא המסע לאחור בזמן. הכל ממשיך להתנהל שם בדיוק כמו בתמונות השחור לבן שעליהן גדלנו, של מסטרויאני ובלמונדו וסטיב מקווין במשקפי שמש שחורים. אתה גדל על זה ושמה הקולנוע גדול מהחיים.

קאן זה המעוז האחרון של הקולנוע שהוא גדול מהחיים. את נדב לפיד (עיתונאי וקולנוען המתגורר בפריז וגם עבד עימנו ב'העיר' - ר.א) לא הכניסו להקרנה של 'ואלס עם באשיר' כי הוא היה בנעלי התעמלות שחורות במקום נעלי עור. נורא קל לצחוק על זה. אבל זה טקס דתי. ומקפידים על קוצו של יו'ד.

"כשאתה מגיע לסוף השטיח האדום הנשיא של הפסטיבל אומר לך, 'אני רוצה לברך אותך ואת סרטך שהגעתם לקאן'. יש בזה פאתוס. הם נאבקים על זה שהקולנוע ענק מהחיים. לפני ההקרנה מגיע מהנדס קול מבורדו, דוקטור לא יודע מה, ובדק את הסרט שלך בדקדקנות. הקולנוע הוא דת שגדולה מהחיים ואתה חלק ממנה. בהקרנה אתה נשפט על ידי קהל שיכול להיות מאוד קיצוני. ושם הסרט שלי נולד, וקיבל את החיים שלו.

"הגיעו איתי 85 איש וקניתי את החליפה הראשונה שלי, באופנת סגל, כי כדורגלנים מבינים באופנה. אנשים לא הפסיקו להגיע. הייתי מקבל אס.אם.אסים - 'אח שלי, יש לך זוגיית כרטיסים? הגענו'. כולם קנו חליפות ונכנסו לטקס הזה וזה היה מקסים. הקולנוע מקבל שם את ההדר שהוא ראוי לו. והקולנוע הישראלי זה הרי ג'ינס וטריקו, לוקח את הילדים לגן. לכן זו חוויה כל כך חריגה".

שבועיים כולם היו בטוחים שאתה זוכה. בסוף יצאת בלי אף פרס. מה קרה?

"אי אפשר לדעת מה קרה. 'הכיתה', שבסוף זכה, הוקרן רק בבוקר של הפרסים. הצרפתים היו בהלם. בערב לפני הרי בדקו שאנחנו בקאן. הם חשבו שהפדיחה הגדולה היתה שישבנו באולם, לא שלא זכינו. היו עוד סימנים שניקח משהו. למשל, נתנו לנו שמונה כרטיסים לטקס, שזה המון. ומכרנו את הסרט ל"סוני קלאסיק" שלוש שעות לפני הטקס כי הם היו בטוחים שנזכה".

כואב?

"זה לא באמת הזיז לי. היה לי יותר קשה עם האנשים שבאו לנחם אותי. הסרט הצליח פי מאה

יותר מהחלומות שלי. בהקרנה נעמדו 2,400 איש ומחאו כפיים במשך רבע שעה. בקארמה שלי לא הייתי צריך לזכות בפרס, זה היה טו מאץ'. בטקס חשבתי שאני הולך לזכות באחד הפרסים המשניים. הכנתי נאום. פתאום אני רואה שהזוכים עולים לקבל את הפרס ואומרים רק 'מרסי' ויורדים. כל הטקס ערכתי את הנאום שלי. כל פרס שהלך למישהו אחר הורדתי פסקה. וככה ירדה פסקה ועוד פסקה ובסוף לא נשאר כלום וממילא לא הייתי צריך את זה".

התחככת בהוליווד?

"שון פן הקפיד על התקנון, סירב להחליף איתי מילה, ראה אותי בבר ומיד יצא. קלינט איסטווד הגיע כמו גנרל אלנבי לתל אביב. אבל זה חלק מהטקס שהוליווד תצא על ארבע, לתת לקלינט פרס מעליב, כל כך מעליב שהוא אפילו לא נשאר לקבל אותו. והארווי ווינסטיין, מבעלי אחד האולפנים הגדולים בהוליווד, הזמין אותי לארוחת בוקר. היא היתה קצרה מאוד. שבע דקות. כשהקפה הגיע כבר הראו לי את הדלת, לא הספקתי לשתות. הזמין אותי לסוויטה, אמר שהסרט נפלא. שאלתי אותו למה הוא לא קונה אותו. הוא אמר שיש לו יותר מדי סרטים בצנרת. ואז הוא הגיע לפאנץ'".

ומה היה הפאנץ'?

"שלעניות דעתי אני צריך לביים את הסרט הבא בסדרה 'זהות כפולה' עם מאט דיימון בתפקיד ג'ייסון בורן".

איך אתה מסביר את זה שהצרפתים השתגעו על הסרט?

"הם משתגעים עליו בגלל שהם לא יכולים לעשות שום דבר אמנותי על המאה שנה שהם שלטו באלג'יריה. הצרפתים לא הבינו איך אפשר לעשות סרט כזה. הם לא מבינים שסרטים של גיתאי ומוגרבי מוקרנים פה בבתי קולנוע. הם בשוק מהפתיחות פה. בכלל, יחסית לעולם יש פה ראש מאוד פתוח גם בטלוויזיה, הסדרות המובילות מעולות. ייאמר לזכות המקום הזה שהוא מאוד פלורליסטי, הכי קל היה לי לגייס כסף בארץ. ובזכות הטלוויזיה, שנולדה פה רק ב-93 יש עכשיו פריחה היסטורית בקולנוע ישראלי, כי במאים מגיעים לפיצ'ר הראשון שלהם אחרי עשרות שעות כתיבה ובימוי לטלוויזיה, יש להם ניסיון. לדור של המורים שלנו לא היה איפה להתאמן".

אתה חושב שהסרט ירגיז את הקהל הישראלי?

"ב'ואלס עם באשיר' אין שום אמירה פוליטית ושום חידוש עובדתי. יש חידוש צורני. אני, אידאולוגית, לא מתעסק באחר. ושמעתי על זה כמובן ביקורת מהצד השמאלי. כי אני חושב שבסרטים שעוסקים בסכסוך זה לא התפקיד שלי לעסוק בהם, שהם יתעסקו בהם, בעיקר הפלסטינים. זה צריך להיות חלק מהאמנציפציה שלהם".

הקאובוי שומע ג'ז

את היכולת של ארי "להתערבב מצוין", כהגדרתו, בגולני, שם זכה לכינוי "פולפול", אין לייחס לטעמו המוזיקלי העממי. רוק הוא בקושי שומע, ואם כן רק דברים שנוצרו לפני 1975. את סרטו מעטר פסקול מקורי מצמרר, אווירתי, בסגנון קלאסי, שהולחן על ידי מקס ריכטר הסקוטי. וכשנכנסים לסטודיו שלו ביפו הוא תמיד שומע ג'ז, בסגנון "אוונגרד" קיצוני מאוד. לא יודע, לי זה סתם נשמע פסיכופתי לגמרי. כשהוא חס על אורחיו הוא שם קלאסי - באך, שופן, בטהובן, אלגר, היידן.

"מהמאה ה-20 רק רחמנינוב", הוא מצהיר. ריכטר תבע ממנו לשמוע שוסטקוביץ', וכשהוא ביקר אותו באדיבבורו הוא אכן עשה לו את הטובה הזו, שלא היטיבה עימו כלל וכלל. ארי הוא קצת קאובוי על אופנוע, קצת פרא אדם מחוספס, ובכל זאת - "בגמר של תחרות רובינשטיין אנחנו הולכים כל המשפחה, שורה ראשונה. בגמר האחרון ניגנו פעמיים פרוקופייב, ואני אומר לך דוגרי, היה לי קשה".

לא יודע אם הוא מענג אתכם, המשפט הזה, כמו שהוא מענג אותי, אבל בעיניי זה מזקק את התמצית של ארי. השילוב המרנין הזה בין פרוקופייב לדוגרי, שילוב שהוא לכאורה בלתי אפשרי, ומקפל בתוכו את כל מה שיפה בארי פולמן, אדם חד פעמי ובלתי אפשרי לקטלוג. וגם אם בפעם הבאה שהוא יספר לי את הסיפור הזה - וארי מספר כל סיפור טוב יותר מפעם אחת - במקום פרוקופייב יצוץ לפתע השם סטרווינסקי, תאמינו לי שזה לגמרי לא משנה.